

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenharmadik évfolyam. IV. füzet. Április 1874.

Előfizetési díj egy évre: azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek“ nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy évdíj beiktatása mellett csak 3 frt.

*Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, a várban, Disz-tér 12. sz. a. I. em.
Mérsékelt díjért mindennemű hirdetések közöltnék.*

Válasz a magyar épületfa hitelét megrontani kívánó törekvésekre.

Utóbbi időben többször volt alkalmunk oly kifejezéseket hallani vagy oly közleményeket olvasni, melyek tájékozatlanság, ismerethiány, vagy épen szándékos roszakarat folytán, de egyenlő irányban mind azt hirdették, hogy a magyarhoni épületfa nem oly jó, és így nem is oly tartós, mint más külföldi faja.

E nyilatkozatok alapjául azon egyebiránt sajnos esetek szolgáltak, hogy Budapesten az utóbbi évek alatt épített házak némelyikénél a felhasznált padló-gerendák korhadtakká lettek, s nehoh beszakadtak, másutt pedig ennek megelőzése végett ki kellett cseréltetniök.

Miként t. olvasóink tudják, s miként lapunk m. évi XII. füzetének hasontárgyu cikkéből is értesültek, az előbb említett fa-romlások még a hajdani Pest város tanácsát is sokkal dicséretesebb buzgalommal, mint szükségszerű alapos tájékozottsággal arra inditák, hogy a kormánytól törvényhozási intézkedést kérjen az iránt, hogy az erdőbirtokosok köteleztessenek

az épületfát télen vágatni, és a jelenleg gyakorolt nyári vágatás, miután a tanács tudása szerint az ekkor vágott épületfa rosz, tiltassék el.

Pest város volt tanácsa akkor, midőn ama kérést minden bővebb megfontolás nélkül kezéből kiadta, s midőn pusztításnak nevezte a nyáron való favágatást és rosznak az akkor való épületfa-készítést, nem tudta, hogy valójában mit cselekszik, s hogy az ügynek való használat helyett mindazon magyar lapokkal együtt, kik lépését minden további meggyőződés nélkül a világba hirdették, egyenesen csak azok malmára hajtja a vizet, kik a magyar épületfa hitelének megrontására törekednek. De ha a t. tanács téves hitét vagy véleményét még megbocsáthatónak is tartjuk, már azt még sem tudjuk szó nélkül hagyni, hogy nem jutott eszébe, miszerint oly kiválóan erdészeti szakügyben, mint a favágatás, azelőtt, hogy országra szóló intézkedést kérne, kérje tanácsát a kebelében székelő Országos Erdészeti-Egyesületnek, melynek a város különben is tagja; nem hagyjuk pedig azért, mert ez esetben nem adta volna a magyar fa roszakaróinak kezébe azon hamis fegyvert, melylyel azok Pest város tanácsának iratára és véleményére is hivatkozhatnak. Hiszszük azonban, hogy Budapest mostani tanácsa ily specialis erdészeti ügyben jövőre jobban fogja tudni, hogy hova kellend fordulni, mielőtt közhatósági nyomós szavát kimondaná.

Pest város előbb érintett kérelmét a kormány az Országos Erdészeti-Egyesület azon véleménye szerint intézé el, melyet az „Erdészeti Lapok“ m. évi XII. füzetében közöltünk, s mely a fősúlyt nem a vágatásra, hanem a fának ezután való kezelésére fektette.

A fennebbi téves felszólalás azonban roszakaróink szorgalmazása folytán a magyar fa hitelének rontására sem nem volt az első lépés, sem nem az utolsó.

Külföldi fakereskedők egynémelyikétől, kiket kétségkívül a szomszéd országok önző vállalkozói vagy eladói kívántak el-

fogultakká tenni, szintén volt alkalmunk megjegyzéseket hal-
lani arról, hogy a magyar fenyő épületfa nem tartós, nyár
folytán rosz időben vágják, a vizen való szállítás folytán
a vízben való hosszas heverés által megromlik és hamar kor-
had, feldolgozva vetemedik és meghasadozik stb. E nézeteket
akkor egyes egyéni tájékoztatásnak tartván, nem mulasztók
el a kellő felvilágosításokkal szolgálni, s hivatkozva az illető
által is látott épületfa-kezelésre és a fa minőségére, mindig azon
megnyugtató eredményre jutottunk, hogy a mutatkozott előíté-
let vagy elfogultság felvilágosításaink indokolt alapján megszűnt.

Közelebbről azonban már oly tényekkel találkozunk, melyek
hangosan hirdetik, hogy a magyar fa építőképessége ellen eddig
egyes egyének részéről emelt kifogások nem ritkán jövő fehér-
hollók, hanem részben a jelen faüzlet rosz viszonyaiból kifo-
lyó, részben pedig egyéni érdekekből eredő oly önző törek-
vések, melyek hátamegett egyik vagy másik okból működő, de
kétségkívül azon roszakaratu terv ismerhető fel, mely felada-
tául Magyarország külföldi fakereskedelmének megrontását
tűzte ki.

E meggyőződésre jutva, nem lehetett tovább késnünk az
ellenünk folytatott támadással való nyilvános szembe-szállással,
miután az, közgazdasági tekintetben hazánk, magán-szempontról
pedig erdőbirtokosaink irányában, köteleességünkhöz tartozik.
Miként t. olvasóink az alábbiakban látják, a támadás már any-
nyira ment, hogy Austria egyik legtekintélyesebb lapjában, a
„Neue Freie Presse“-ben, egyik jóakarónk a legbadarabb álli-
tásokkal igyekszik a magyar fa hitelét nyilvánosan aláásni. A
Presse itt érintett közleménye ellen tiltakozandók hazánk egyik
német nyelvű lapjában, a „Pester Lloyd“ f. évi áprilhó 16-án
megjelent reggeli lapjának kereskedelmi rovatában feleletet
adtunk, melyet a Presse cikkével együtt az ügy bővebb ismer-
tetése végett szintén ide iktatunk.

A „N. F. Presse“ f. évi ápril 1-jén kiadott esti lapjában a magyar épületfa ellen megjelent czikk következő:

„Az épületfa vágatási ideje Magyarországon.“

Azon nagy baj, mely jelenleg Pest legtöbb új építményénél abban nyilvánul, hogy a fa-padlások és fedélkötések megrökönyödnek és elrothadnak, s ezért a házakat kiüríteni kell, — oly kellemetlenség, mely néhány év előtt még a királyi vár egyik ujjialakított padlásánál is megtörtént, — általános megbotránkozást keltett. Ez idő szerint legalább 12 oly épület lehet ama baj által sújtva, s azok között, fájdalom, az alig 3 év előtt kijavított Károly-kaszárnya mintegy 1400 négyszögöl padlás-területtel és az ujon épült alig használat alá vett katonai kórház.

E szerencsétlenségek oka minden valószínűséggel azon lehetlenségben rejlik, miszerint Magyarországon télen vágott és jól kiszáradott fát kapni nem lehet. A fa az erdőkben csak nyáron vágatik, s kérge azonnal le lesz hántva, mivel ez csak nyáron át hántható, s mert az jelentékeny kereskedelmi és fogyasztási czikk. Nyáron a fa könnyebben is usztatható (tutajozható), mivel télen a kisebb vizek be vannak fagyva. Ha ehez még hozzászámittatik, hogy a magyar egyáltalában nem dolgozik sokat, s hogy kunyhójából télen már ki sem hozható, akkor érthető lesz, hogy az egész Magyarországon csak nyáron, és így a legkedvezőtlenebb időben vágják a fát, s hogy így, daczára a nagy kiterjedésű erdőknek, nem lehet jó épületfát kapni, s hogy kényyszerülve vannak minden fontosabb műhez (vasuti hidak stb.) német fát szerezni.

Egy más előítélet szintén arra indítja az erdészeket, hogy az épületfát a nedvkeringés idején vágják, ez pedig azon egészen tarthatlan vélemény, hogy a friss fa jobban uszik, s így alkalmasabb a só-terhek felvételére stb. a Dunán való tutajozásra, mint a nedvszünet idején vagy télen vágott fa. E balhitnek azonban ellenmond minden természeti törvény.

Az épületfák hordképességét illetőleg megjegyzendő továbbá, hogy Magyarországon, sőt magukban a Kárpátokban is, sokkal

termékenyebb talaj van, mint Német-Austria azon köves hegy-ségeiben, melyek számunkra a megbecsülhetlen épületfát adják. Ennek következménye az, hogy a magyar fa szervei rendkívül durvák, s bár rostjai igen szabályosak, de rendkívül laza szövetűek. Mindezen adatokról nem birnak Magyarországon semmi vizsgálattal, semmi statistikai táblákkal, s a matematika tanárai nem gondolnak azzal, hogy az abszolút vagy visszaható szilárdságról, a hordképességről és nyomásról stb. szóló formulák és számítások, melyeket németből fáradságosan lefordítva tanítványaiknak előadnak, az országban növő fákra találnak-e vagy nem? Igaz ugyan, hogy jelenleg az említett balesetek által felijesztve egy a városi középítészeti tanács által kiküldött bizottság, a segélyeszközökről tanácskozik; tudjuk azonban, hogy hasonló bizottságok miként szoktak tartatni, s minő tudományos nagyságokból vannak összeállítva. *)

Ezeknél fogva tehát bizonyára időszerű és hálára méltó lenne, ha egy kitünő szaktekintély, talán Wessely igazgató ur elhatározná magát, ezen tárgy felett egy népszerű oktatást irni, melyben előadatnáknak:

a) A nyári vágatás dőresége, és az okok azon csattanós módon megmagyarázva lennének, a mint azt a nevezett jeles szakférfi olyan jól érti. A munka mottója ezen régi paraszt szabály lehetne:

Ki fáját karácsony éjén vágja,
Épülete tizszer tovább tart;
Mert Fábrián és Sebestyén,
A fába nedvet hajt.

b) azon nézet tévessége, hogy a nedves, friss vagy nedvkerítés idején vágott fa jobban uszik;

c) a magyar épületfa gyors növéseinek oka, melynél fogva az már 60 éves korában túléltté válik;

*) A „N. Fr. Presse“ szerkesztősége ezen pontra következő megjegyzést teszi: „Erre meg kell jegyeznünk tisztelt tudósítónknak, hogy a magyar királyi kormány egyetlen volt, mely a nemzetközi kiállításon a fák szilárdságáról tudományos kísérleteket mutatott be, a min nem változtat az, hogy ezen kísérletek német-osztrákok által vezetettek és hajtattak végre.“

d) azon nehézség, mely szerint az építésre használandó fának alkalmatlan vágási idejét vagy használhatlanságát nem lehet megismerni akkor, ha az megfaragva vagy felvágva és szárazon jön az építés helyére;

e) végre utalás azon szükségességre, hogy a magyar tudomány ismét vegye fel ezen kérdést, hogy elejét vegye azon pusztításnak, mely százados slendrián által mintegy szentesítve lett.

P. M.“

A „N. F. Presse“ fennebbi közleményének állításaira a „Pester Lloyd“-ban adott válaszuk lényege következő volt:

„1. a magyar épületfa építő-képességét tekintve legkissebb mértékben sem áll Európa hasonló fánál hátrább, s hogy az tökéletesen képes minden kiválómnak megfelelni, a mint azt azon számos műszaki vizsgálatok igazolják, melyeket a Presse közleménye hamisan nyilvánított nem létezőknek. A magyar fa jósága mellett szól az is, hogy azt a Suez-csatorna építésénél nagy mértékben használták. Egyuttal ígértük a fa vizsgálatok eredményét kimutató nyomtatott ismertetést a Presse írójának kívánat esetére megküldeni.

2. Magyarországon a fát frissen levágva sehol sem tuta-
jazzák, sőt ellenkezőleg a tavasszal vágott fa, csak a következő
őszön vagy télen hozatik ki ez erdőből és így a vágatástól
számítva egy év múlva vagy is a következő tavasszal tutajoz-
tatik le légszáradt állapotban.

3. A magyar épületfa nem lesz 60 éves korában tulélt
a mint azt a Presse cikkírója állítja, mert a mi fenyőfa er-
deink a legnagyobb folyó-növekvést 80—90 éves korról érik
el, míg a legnagyobb átlag-növekedést 100—110 éves korról
és 200 éves korig is ép és egészségesek maradnak.

4. A Magyarországon használt tavaszi vágatási idő Aust-
riában és a többi külföldön is alkalmazásban van, de azért
eddig senkinek sem jutott eszébe a külföldi fa építő képességét
kétségbe vonni. A téli vágatások pedig nálunk is alkalmaztatnak
ott hol az erdők természetes helyzete azokat megengedi.

5. Minden erdészeti jártas ember előtt ismeretes, hogy a
favágatás idejét különös időszakhoz kötni nem lehet és nem

is szükséges, mert az épületfa tartóssága nem annyira attól függ, hogy a fa mikor vágatott, hanem attól, hogy az a vágatás után miként kezeltetett.

6. A mi a levágatás után való kezelést illeti, hivatkoztunk az országos erdészeti egyesületnek ebbeli szakvéleményére, melyet lapunkból olvasóink is ismernek, s melyből eléggé kiderül, hogy a műszaki kezelés teendőit nálunk is tudják, noha ezt a Presse közlöje kétségbe vonni igyekezett.

Végül, hogy a Budapesten megtörtént padló beszakadások valódi oka abban keresendő, hogy a fa ide legtöbbnyire a Dunán hozatván néhány építészeti vállalkozó azt a vízből frissen kivéve, nem eléggé kiszáradva vagy nedves falazatba építette be, mely lépésre valószínűleg a házi-urak által is szorgalmaztathattak, kik házaikat tekintettel a magas lakbérékre minden áron és mielőbb elkészülve lenni óhajtották.“*)

Ugy hisszük, miként tisztelt olvasóink és különösen szak-társaink s az erdőbirtokosok velünk egyenlően komolynak ismervén az ügyet, saját részökről is mindent megteendnek az iránt, hogy a fakereskedelmünk megrontására irányzott törekvések méltó fegyverrel és kiválóan a felvilágosítás szövetnekével ellensúlyozva megszüntetessenek. Erre működni pedig, s ezt, a hol szükséges, a gyakorlati kezelés helyességének még a helyszínén való megmutatásával is elősegíteni, annyival komolyabb kötelességünk, mert alkalmunk volt meggyőződni, hogy saját hazánkfiái között is tiszteletre méltó egyének találkoznak, kik a fatartósság hiányát egyedül a vágatási időben keresik.

Azoknak, kik ily véleményben vannak, megmondandónak tartjuk még azt, hogy e véleményök, mely egész terjedelmében a budapesti építkezéseknél tapasztalt hiányokon alapul felette téves azért, mert természetes alappal nem bir, miután hasonló

*) A „Hon“ ezen válaszungkat maga részéről is osztván, április-hó 17-én kiadott reggeli lapjának közgazdasági rovatában egész terjedelmében közölte.

fa-romlásoknak, ha azok egyáltalában a vágatási időben lennének keresendőek, már korábbi időben is, tehát századok óta, kellett volna tapasztaltatni, hiszen a favágatás ideje erdős vidékeinken századok óta ugyan az mint most, s azon kezelési bánásmód is, mely a fa tartósságára befolyással bír, lényegében nem változott, miután az, ugy száz év előtt mint ma, részint erdeink helyrajzi vagy természetes fekvésében, részint pedig a fának a termelő kezéből a fogyasztóéba való átjuttatása vagy vásárra való szállítása által van feltételezve.

Máramarosban, Árvában, Liptóban, Gyergyóban vagy egyáltalában hegyi vidékeinken, melyek a fenyő-épületfát adják, a favágatás ideje és a levágott fa kezelése ősidőktől kezdve azonos, s kevesebbé hihető az, hogy ha ebben rejlenék a hiba, a korábbi gondos és lelkiismeretes építészek vagy építetők, kik a mostaniakhoz képest 2—3-szoros szilárdsággal építettek, ne vették volna azt észre; vagy természetesnek ismerhető-e az, hogy a felhasznált hasonnemű és méretű faanyag, a korábbi vastag és nehéz falazatokat a tulvastag padlótöltéseket s nehéz fedélszékek terheit könnyebben bírta meg, mint a mostani ugyszólva csupa ablakokból és a régihez képest, papiros köz- és vékony főfalakból álló s féllábnyi vastag padlótöltésekkel bíró épületek sokkal csekélyebb súlyát?

A magyar épületfa kitünő voltát bámulatra méltón igazolják egyébiránt azon régi épületek is, melyek hazánkban mindenfelé láthatók, s melyek fája a századok előtt történt építés után sem lett kicserélve és még most is teljesen szilárd, ilyenek, hogy a sok közül csak egy párt említsünk, a székelyföldön lévő énlaki templom és torony, hol a híres hun-irat találtatott, az Árvában lévő oravkai templom és torony, s a várromjainkban bőven látható fagerendák, melyek a falak összeomlása után is századok óta tartósan állanak ellen a viharok romboló hatásának.

Hát a deszkák és padlók, melyek ugyanazon minőségű fából készítettnek, miért nem romlanak ugy? kétségkívül nem azért, mert a fa más időben vágatott, hanem azért, mert vékonyabb méreteik folytán hamarabb és jobban kiszáradhatnak az előtt, hogy beépítettének. Vagy a favágás idejéből magyarázható az, hogy egyes családok birtokában meglévő és évszázados butorok fája egyetlen repedést vagy romlást sem mutat, míg a mostani asztalos részvénytársulatok műhelyeiből, vagy a folytonosan egyenlő minőségű légkörrel bíró raktáraikból kikerült méreg drága butor-darabok a lakszobákba jutva, azonnal megvetemednek vagy meghasadoznak? Bizonyára nem a vágatási időben, hanem abban, hogy az asztalosok nyers és eléggé ki nem száradott vagy épen aszalt deszkát használnak fel, mert sajnálják pénzüket hosszabb ideig a fában tartani, mivel azt aktiák vételére kell használni. Vagy mi más magyarázza meg a szédelgést nem ismerő kis városi asztalosok és építőmesterek munkájának jóságát és tartósságát, vagy a híres Steindl-féle pesti régi butorok kitünőségét?

Az épületfa 100 év előtt ugy mint ma általában véve vizen jött Pestre, s így jobb minőségű szállítás, midőn vasutak sem álltak rendelkezésre, akkor sem volt lehetséges. De ha a fában rejlenék a hiba, miként volna az magyarázható, hogy annak romlása csak Budapesten történjék és másutt ne?

Azon faelőállítási eljárás, mely a fenyő épületfa termelésénél nálunk általános gyakorlatban van, s mely szerint a nedvkeringés megkezdésével egyidejűleg levágott szálfák, a törzs épületfának használható részéig, tehát 6—8 egész 10 hüvelyk felső átmérőig vagy azonnal, vagy legfennebb 2—3 hét lefolyása alatt lekérgeztetnek, a fa tartósságának szempontjából teljesen kielégítő és megfelelő, mert a törzsben lévő nedvek és fejtérnyé anyagok, melyek a romlást okozhatnák, ha a lekérgezés a levágás után azonnal következik, akkor a törzstől el nem választott és kérgében hagyott csucs-rész ágain és galyain

lévő levelek által (melyek a fenyőknél köztudomásulag a törzs hosszában különben is igen kis mértékben fordulnak elő) felhasználtnak, valamint ugyan ez történik akkor is, midőn a levágás után csak 2—3 hétre következik az ágaktól való letisztítás és kérgezés.

Minthogy pedig a levágott és lekérgezett fatörzsek egész nyáron át a vágásokban maradnak, és időközben épen azért, hogy mindkét oldalon kiszáradjanak, még meg is fordíttatnak, s mivel az általuk elfoglalt hegyoldalokon a nap és levegő szárító erejének hosszú időn át kivannak téve, eléggé ki is száradnak; mire aztán a következő őszen és télen át a főbb usztatási vagy tutajozási pontokra hozatva, a beálló tavasszal, tehát levágatásuk után egy évvel, a fogyasztó helyekre usztatnak vagy tutajoztatnak, s ezzel minthogy letutajozásuk közben a folyóvíz a farostok közé behat s az ott lévő és általa feloldható szerves anyagokat magával abból kiviszi, még további természetes kimosásban vagy kilugzásban részesülnek, a mi ismét csak tartosságukat emeli. Avagy nem bizonyítja-e ezt az is, hogy Németország több vidékén a fakereskedők vagy építőmesterek oly fát mely nem lett usztatva vagy tutajozva nem is kívánnak venni.

A mi a vágatási időnek a fák műszaki minőségére való befolyását illeti, erre nézve megjegyzendőnek tartjuk azt, hogy e részben a tudomány oly pozitív adatokkal, melyek alapján határozottan kimondani és kimutatni lehetne azt, hogy egyik vagy másik időszak phisikai szempontból különös előnnyel bír, még eddig nem rendelkezik, s hogy Chevandier és Wertheim francia tudósok, kik eddig a legrészletesebb és legalaposabb vizsgálatot tették, a párisi akadémia elé terjesztett művekben, határozottan kimondják: hogy a fa rugalmassági tényezője, (tehát a hordképesség is), a vágatási idő által észrevehetőleg nem módosul.

Köztudomásu dolog, hogy Déli-Németonban, Bajorhon,

Württemberg, Baden, s hogy Schweiczban is az épületek legnagyobb részénél és pedig egész emeletes házaknál, maguk a fő- és közfalak is az ugynevezett reteszfal szerkezettel valamint a lépcsők is csupa fenyőfából építtetnek, a favágatás kezelés és szállítás pedig épen akkor és úgy történik ott is mint nálunk, a faminósége és hordképessége pedig szintén semmivel sem jobb mint a miénké, és még is az épületek jó tartósak; pedig ha a vágatásban, a kezelésben vagy a fa phisikai sajátságában lenne a hiba akkor ez ott is hasonló módon jelentkeznék.

Az előbbi ponttal kapcsolatban egyébiránt, még tovább is megyünk és azt is alaposan feltehetőnek tartjuk, hogy a magyar épületfa a sok részről együgyü jóhiszeműségből feldicsért austriai és német fánál még tartósabb és hordképesebb is lehet; még pedig azért, mert köztudomásu dolog, hogy fáink, azért mert nálunk az erdőgazdaság kevésbé lehetett oly belterjes, mint a külföldön, ugyszólva természetes ős-feltételek alatt nevelkednek fel, miért is erősebb szerkezetü rostszővettel birnak, mint azon külföldi társaik, melyek az ott évszázad óta honos belterjes és mesterségesebb gazdálkodás természetményei. A használhatóság és tartósság minőségét tekintve pedig kétségtelenül áll az is, hogy a kárpátokban növő magyar fenyőfa, általában véve hideg légkör alatt és általában száraz talajon nevelkedik, s e mellett az austriai és délnémethoni fáknál nagyobb gyantatartalommal is bir, vékony évgyűrűket képez s ezért erősebb faszövetü, mig másfelől a conserválólag ható, nagyobb gyantatartalom szintén csak tartósságukat emeli. Avagy nem épen ezt bizonyítja-e a magyar luczfenyő azon kitünő sajátsága, hogy ugyanoly gyantahólyagokat képez, mint a jegenyefenyő, s hogy ezen a fa értékét kiválóan emelő természeti jó tulajdonság az austriai és délnémethoni luczfenyőkön teljesen hiányzik; valamint az is, hogy nálunk a külföldi fáknál általában vastagabb méretü fák jönnek használatba, s hogy ennél fogva ezek

miután a fenyőknél a hordképesség az átmérő központjától kifelé nem csak a sugár egy harmad részéig, mint a lombosoknál, hanem egyáltalában a sugár egész méretére növekedik, így hordképesebbek is lehetnek, a mint ezt az alábbi számtételek is alaposan feltehetőnek igazolják.

A magyar fenyőfa kitünő jósága, s az, hogy Európában nőtt külföldi társainál semmivel sem áll hátrább, fényesen lett igazolva a lefolyt bécsi nemzetközi kiállításon is, mert a ki a fenyőféle fákból kiállítva volt erdőterményeket nem csak látta, hanem meg is nézte, az alapos meggyőződést szerezhette arról, hogy jó zárlatban nevelt fenyőfáink törzsét, a külföldi fákéhoz legalább is hasonló sűrű évgyűrűk alkotják, s így ezek is épen oly tömött rost- vagy faszövettel bírnak mint amazok, és ebből folyólag legalább is hasonló hordképességűek. Vagy nem ezt igazolja-e az is, hogy a Némethonból kiállított hangfenékfák, melyek tudvalevőleg a lehető legsűrűbb évgyűrűkkel bíró faanyagot igénylik, egy hüvelyk vastagságra, miként több példányon megolvastuk, 18—26 évgyűrűt mutathattak fel, míg a magyarországi hangfenékfák egy hüvelykre a szakértők által annyira bámult 30—36 évgyűrűvel bírtak. Ezt igazolja még az is, hogy a külföldi hangfenékfa kereskedők épen a kiállításon szerzett tájékozódásuk folytán ebbeli szükségletök fedezéséért hazánkba fordulnak. A miből ismét természetesen következtethető az is, hogy ha a külföldnél sűrűbb évgyűrűkkel bíró hangfenékfákat termelünk, kétségkívül épület- és más műszerfáink is a külföldihez legalább hasonló sűrűségű évgyűrűkkel és így amazokhoz hasonló hordképességgel bírnak, a mi ismét azért tehető fel, mert a mi fánkra sokkal inkább áll az, mint a külföldire, hogy azon talaj- és kőzetnemeken jön elő és él, melyeket a természet ősjándékából nyert, s melyet önmaga foglalt el, és a mely talaj és kőzet s az ezzel kapcsolatos termőhelyi viszony is magának a fának leginkább megfelel, a

mi viszont annyival természetesebb, mert nálunk az állatok fanemeinek mesterséges kicserélése még kevésbé történt meg, mint Austriában és Némethonban.

Hogy a magyar fenyő épületfa műszaki használhatóság tekintetében a külföldi hasonnemű fákkal teljesen megmérkőzik, ezt bebizonyítják azon műszaki vizsgálatok is, melyek fáink szilárdságáról közelebbről tétettek, s melyek számadatait bátran merjük a külföldi tudósok adatai mellé állítani, mert a magyar luczfenyő átlagos rugalmassági tényezője 1 négyszög millimeterre legalább 900—1000 kilogramm, de a mely 1400-on felül is emelkedik, — a jegenyefenyőé pedig kerekszámban legalább 1100—1200; míg Rebhahn adatai szerint a luczfenyő rugalmassági tényezője 808, a jegenyefenyőé pedig 970 kilogrammra van adva; Redtenbacher ellenben a jegenyefenyő rugalmassági tényezőjét Rebhahnnál is alább, és csak 854 kilogrammal jelöli meg, míg viszont Chevandier és Wertheim adatai szerint a vogesi jegenyefenyő átlagos rugalmassági tényezője 1113 kilogramm. Miután pedig e tudósok kétségkívül nem kívánták a német vagy francia fa használhatósági értékét csökkentőleg megjelölni, s miután a magyar fák számadatai is történetesen épen egy bécsi tudós vizsgálatának eredményei, s miután a rugalmassági tényezővel, ha a fenyőknél nem is egyenes, de correspondeo arányban áll a hordképesség, ennél fogva nem szenvedhet kétséget, hogy hazai fenyőfáink legalább is épen oly jó minőségűek és ép oly erős hordképesek mint a hasonnemű külföldi fák.

Az eddig előadottakból kitünik az, hogy fenyőépületfáink műszaki használhatósága legkevésbé sem áll hátrább a külföldi fákénál, s hogy mindazok, kik az ellenkezőt hiszik vagy állítják, csak vakon indulnak olyanok után, kik azért kürtölik a rosszat, mert a jó hiszeműek balhitét saját javukra kívánják kiaknázni, s hogy azon budapesti építetők, vagy építők, kik elég balgák

voltak arra, hogy külföldre mentek épületfát vásárolni, a jóhiszeműséget drága költségen fizették meg.

Hogy azonban t. olvasóink arról is meggyőződjenek miszerint a budapesti faromlások se nem a vágatásból se nem a fa erdészeti minőségéből erednek, hanem egyenesen és kizárólag a fának vagy a fakereskedők által való helytelen kezeléséből vagy a fa beépítésénél figyelembe veendő szabályok elmulasztásából, közelebbről kivonatban adni fogjuk azon szakvéleményt is melyet lapunk főmunkatársa Wagner K. főerdőtanácsos a Budapesten épített új katona kórháznál felmerült faromlások okai felől irt.

Végül még nem mulaszthatjuk el erdőbirtokosainkat és összes szaktársainkat, noha jól tudjuk, hogy erre nincs szükség arra is felkérni, miszerint komoly figyelemmel lévén a felmerült áramlatra ne mulasszák el egyetlen kínálkozó alkalommal se, a magyar fáról terjesztett tévhitet eloszlatni, s hogy a fát levágatás után mindaddig mig azt a kereskedőknek átadják, ugy kezeljék miszerint az ellen kifogást senki ne tehessen, s hogy e kezelés a fa műszaki értékét illetőleg erdészeti szempontból figyelembe veendő és hazai erdőgazdaságunk kezelésénél általánosan elfogadott igényeknek és követelt kívánalomnak teljesen megfeleljen.

Legvégül még csupán azt idézzük t. honfitársaink figyelmébe, miszerint ne feledjék el, hogy hazánk termőképes földterületének 30⁰/₀-a erdő, s hogy a magyar földmivelésnek időjárású szeszélytől nem függő biztosabb aratását és így a külföldről is várható egyik legbiztosabb jövedelmét az elsőrendű életszükségletet fedező fa adja.

Bedó Albert.